

TOIMITTANEET
VIRPI MÄKINEN JA
ELINA VUOLA

Naiset pyhyyden tulkkkeina

KIRJOITUKSIA USKONNOSTA,
SUKUPUOLESTA JA ELÄMÄSTÄ
ANTIIKISTA UDELLE AJALLE

Gaudeamus

WSOY:n kirjallisuussäätiö on tukenut tätä kirjajahanketta.

SUOMENTANEET

Anni Maria Laato, Marja-Leena Hänninen, pappismunkki Damaskinos Ksenofontoslainen, Ville Vuolanto, Susanna Niiranen, Pauli Annala, Riikka Tuori, Ilkka Lindstedt, Sonja Jakobsson, Päivi Räisänen-Schröder, Sini Mikkola, Anu Lahtinen, Elina Vuola ja Mikko Autere.
Kunkin yksittäisen tekstin suomentaja käy ilmi kyseisen tekstin lopusta.

Kansi: Emmi Kyytsönen

Kannen kuvat:

Faltonia Betitia Proba, kuvitusta Giovanni Boccaccion teoksen *De mulieribus claris* ranskalaisessa käsikirjoituksessa (1400-l.). Juana Inés de la Cruz, Miguel Cabreran maalaus (n. 1750). Pyhän Eudokian ikoni (900-l.).

Kartat: Hannu Linkola

Kuvalähteet s. 470

Copyright © 2023 Tekijät & Gaudeamus

Gaudeamus Oy
www.gaudeamus.fi

KL 91, 2 UDK 940, 2

ISBN 978-952-345-237-4

Painopaikka: Tallinna Raamatutrükikoja OÜ, Tallinna 2023

Sisällys

JOHDANTO

Historian naisten uskonnollinen ajattelu ja toimijuus

(Virpi Mäkinen & Elina Vuola) 9

I

Antiikki ja varhaiskristillinen aika

Naiset toimijoina antiikin varhaiskristillisessä kulttuurissa

(Siiri Toiviainen Rø & Ville Vuolanto) 23

Perpetuan ja Felicitaksen marttyyrikertomus

(Anni Maria Laato) 41

FALTONIA BETITIA PROBA: *Cento*

(Marja-Leena Hänninen) 57

AELIA EUDOKIA: *Homeerinen runo*

(Pappismunkki Damaskinos Ksenofontoslainen) 76

PAULA JA EUSTOCHIUM: *Kirje Marcellalle*

(Ville Vuolanto) 92

EGERIA: *Pyhiinvaelluskertomus*

(Anni Maria Laato) 110

II Keskiäika

- Naiset uskonnollisina toimijoina ja kirjoittajina keskiajalla*
(Sari Katajala-Peltomaa & Jenni Kuuliala) 131
- THEODOSIA: *Kanoni pyhittäjä Joannikios Suurelle*
(Pappismunkki Damaskinos Ksenofontoslainen) 150
- ALAIS, ISELDA JA CARENZA:
Arvoisa Carenza, viehättävän kaunisvartaloineen
(Susanna Niiranen) 160
- MARGUERITE PORETE:
Yksinkertaisten sielujen peili
(Pauli Annala & Virpi Mäkinen) 175
- Juutalaisten naisten ääniä keskiajan Kairosta*
(Riikka Tuori) 195
- ‘A’IŠA AL-BA‘UNIYYA:
*Ylitsevuotava armo ja yhdistymisen liitto &
Valikoidut suufileaisuuden perusteet*
(Ilkka Lindstedt) 209

III Varhainen uusi aika

- Naiset kirjallisen kulttuurin luojina ja
uskonnollisina toimijoina varhaismodernina aikana*
(Virpi Mäkinen) 225
- ÄITI JUANA DE LA CRUZ: *Lohdutuksen kirja*
(Päivi Salmesvuori) 240
- ELISABETH VON BRAUNSCHWEIG-LÜNEBURG:
Kirje Albrechtille
(Päivi Räisänen-Schröder) 253

KATHARINA SCHÜTZ ZELL: <i>Puolustuspuhe</i> (Sini Mikkola)	262
ARGULA VON GRUMBACH: <i>Kirje Ingolstadtin yliopistolle</i> (Sini Mikkola & Päivi Räisänen-Schröder)	274
MAEYKEN WENS: <i>Kirje Adriaen-pojalle</i> ANNA SCHARNSCHLAGER: <i>Kirje veljelle Tiroliin</i> (Päivi Räisänen-Schröder & Sini Mikkola)	285
SIGRID STURE: <i>Elämä runona</i> CHRISTINA REGINA VON BIRCHENBAUM: <i>Laulu elämästä</i> (Anu Lahtinen)	297
SISAR JUANA INÉS DE LA CRUZ: <i>Vastaus</i> (Elina Vuola)	319
JAHANARA BEGAM: <i>Henkien uskottu</i> (Mikko Autere)	337
GLÜCKEL HAMELNILAINEN: <i>Muistelmat</i> (Riikka Tuori)	356
<i>Epilogi</i> (Virpi Mäkinen & Elina Vuola)	369
Viitteet ja kirjallisuus	372
Henkilöhakemisto	472
Kirjoittajat ja suomentajat	478
Kiitokset	480